

zmiana brzoj,
poproszeni nr K-452

V. 103

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fepak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Kod pocztowy 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Lipno
ZUZ-AK
Kłakowska Henryka
kam. Tomaszewska
ps. „Hanka”

MK-452/452 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

.....
Lisowska Henryka.....

.....
T: K-452/452 Pom.....

.....
Lipno Z W Z-AK.....

I./1. Relacja k. 4 s. 1-4

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 2 s. 1-2

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 8

VI. Fotografie *obraz i ikonografii*

III. Relacja - Szakowska Henryka

1. Relacja Szakowskiej Henryki,
rępis omyg. k. 2 s. 1-4
2. Relacja o działalności Henryki
Szakowskiej spisana przez Zygmunta
Grafkowskiego, 20.08.1979, rękis omyg. k. 2 s. 3-4
w Arch. 2. Ławackiej.

RELACJA HENRYKI ZŁAKOWSKIEJ

zam. TOMASZEWSKIEJ w arch 452, 1

TOMASZEWSKA HENRYKA z d. ZŁAKOWSKA,

wr. 20. I. 1920 r. u Michałkowicach pow. Lipno.

Córka Antoniego i Anny z d. Olewnik.

Rodzice byli rolnikami, aktywnie uczestniczącymi przed wojną u życia społ. wiejskiej. (ZMW)
Ojciec był skarbnikiem ochotniczej straży pożarnej, sekretarzem u Kółka Rolniczym, metrem działów w Kole Gospodyń Wiejskich.

Obecnie mieszka u: SIECIEN KUMUWKI
gm. BRUDZEN

(Od 1988 r. bzdca mieszkała w woj. płoceńskim w Płocku.

Adres płoceński:

Mieszkała w ctenodziałach szlacheckich podstarostwa
(u l. 1926-30), następnie w domu szlacheckim
w Marysinie pow. Włocławek.

U 1937 r. uczestniczyła u zjazdu na Uniwersytecie
Ludowym u Sokolowie pow. Ciechanów.

Mieszkała je u 1938 r.

Przed wojną i po wojnie pracowała u rolnictwie,
pracowała u gospodarstwie rodziców, po zamąż-
pójściu we własnym.

W czasie okupacji mieszkała u Michałkowie,
pracowała u rodziców. Razem z rodzicami
udzielała pomocy wyniedkonym rolnikom:

mp. 1) SOCHACKA MARIA - pomoc w przewożeniu jej z dziećmi do Łodzi.

2) SZUROWA GENOWEFA - wdowa (może zabili Niemcy na pol. wojny), wysiedlona z Pomorza, mieszkała u nich w poł. 1942r.

3) RUPINscy z Myślnickiego - z siostrą i dziećmi. Mieszkała u nich przez dłuższy czas.

Do 2WZ wstąpiła latem 1941r.

Znajomy sprzed wojny, ZYGMUNT GREFKOWICZ, zaprosił ją do CHUDZENY i zaproponował wstąpienie w szeregi tej organizacji. Została wtedy zaprzysiężona z LUCYNA BARANOWSKĄ (obecnie AUGUSTOWSKĄ). Przynęta na krzyż.

Przyjęła pseudonim "HANKA"

Otrzymała przydział organizacyjny do placówki w CHALINIE, obw. LIPNO, krypt. "POSTÓJ".

Bezpośrednim przełożonym był ZYGMUNT GREFKOWICZ, ps. "CHUDZIŃSKI".

Placówka liczyła 103 ludzi. Przydzielono została do I plutonu, którego dowódcą był BOLESŁAW SZARWIŃSKI.

Została tażemniczką do dyspozycji kpt. GUSTAWA OLSZEUSKIEGO ps. "GRACJA", szefa tażemności K.O.

Pamięta następujące krzyżki:

1) DENCOWIE z Czartowic (obecnie Konstancja) CZACHOROWSKA zamieszkała RUSZKOWO gm. Chalin.

2) MATUSZEWSKA JADWIGA zam. MIRECKA = Czartowice k/ Kamienicy. Siostrze J. Matuszewskiej Agnieszce p. Gierwotowska

umiała poróżnić o losach SZARVINSKICH.)

3

3) ZABŁOTOVICZ ROMAN z Chelina - zamordowany
przez Niemców w 1944 - członek organizacji konspi-
racyjnej (?) - zabił Niemca BIEGALKO, przesładowca
Polaków, komendanta SA. W odwet Niemcy zabili
12 Polaków, m.in. ROMANA ZABŁOTOVICZA, MINCA,
NOWAKOWSKIEGO, WŁODARCZYKA, FELIKSA LEWANDOWSKIEGO.

4) BARANOUSCY

5) GREFKOWICZE

Do jej zadań należało przeprowadzanie zleceń
osób, przenoszenie powierzonej materii.

Np. przeprowadziła kpt. G. OLSZEWSKIEGO przez Wistę
w kierunku Kowala, do Włocławka lub fur-
mankę na punkt kontrolny w Skępem.

W jednej z takich podróży do Włocławka,
na punkt do sklepu farbiarskiego przy ul. Zi-
elony Rynek, tylko dzięki szybkiej orientacji
uniknęła aresztowania - po wejściu do sklepu
natychmiast zauważyła, że obsługujący ekspedient
ma inny wyzpis - nie zauważona szybko wyszła
ze sklepu. Nie udało się zareperować kobiety i dowie-
dziła się, że „Włocławek”, umierający sprzedawca
został aresztowany przez Gestapo. W dniu poprzed-
nim wszystkie osoby wchodzące były aresztowane.

Innym punktem był sklep drogerijny przy
ul. 1 Maja (również w Włocławku). Materii od-
biwsta pracująca tam jako sprzedawczyni, HELENA
ORSZT (zam. BUROA) - poturczała ten fakt w swojej relacji.

Od HELENY ORSZET nosiła pręgi do DENCÓW. 4
Innym punktem było mieszkanie „PANISTEFANI”
nad Wistą - seto się ul. Tumskiej, u dołu, u strony
Wistki. Były to lata 1942-43.

Po zlikwidowaniu kwater szefa sztabu i szefa Tęci-
ności z terenem placówki Chalin, aresztowaniem
w maju 1943 r. ZYGMUNTA GREFKOWICZA, pracownika
z kolejnym komendantem placówki, BOLESŁAWEK
SZARWINSKIM, nadal jako łącznika.

B. SZARWINSKI został aresztowany we wrześniu 1944 -
od tego czasu działalność placówki CHALIN zamarała

H. TOMASZEWSKA z d. ZŁAKOWSKA odznaczona Brązowym
Krzyżem Zasługi z Miecikiem (u/g G. Olszewskiego)

Bracia H. Tomaszewskiej ukrywali się pod Siępcem -
mi byli zaprzysiężeni.

Po wojnie wyjechała zamieszkała z Hieronimem Tomaszew-
skiego i wspólnie pracowali w swoim gospodarstwie.

Od 1986-7 (?) na emeryturze. Przeniosła się do

Płocka.

Otrzymała matkę odznaczoną ^{drugą Pomoc} nr 213

Otrzymała zawręczenie (R.X. 1987r) o swojej
działalności w AK o celu przedłożenia ZBOU i

ZRÓDŁA:

GUSTAW OLSZEWSKI „GRACJAN” - liście odznaczeli w
altach G. Olszewskiego, poz. 32

ZYGMUNT GREFKOWICZ „CHUDZIŃSKI” - relacja nr 13 M

Liliana
HELENA BARANOWSKA zam. Augustowska - relacja nr 216 P

Tomaszewska Henryka, z domu Złakowska.

Urodzona dnia 2 stycznia 1920 r. w Michałkowie, pow. Dobrzyń 452/Pu

Imiona rodziców: Antoni, Anna z domu Olewnik, z ~~data urodzenia~~ 11/4 - 1949

Wysztalcenie Szkoła Rolnicza w Marysinie, pow. Włocławek.

Miejsce zamieszkania: miejscowość i poczta 09-416 Siecień gm. Brudzeń, woj. Płockie.

W okresie międzywojennym przebywała przy rodzicach, którzy posiadali gospodarstwo rolne w Michałkowie, gm. Chalin. Aktywna działaczka Związku Młodzieży Wiejskiej.

W czasie okupacji pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców w Michałkowie. W lipcu 1941 r. wstąpiła do Związku Walki Zbrojnej, placówka Chalin, obwód Lipno krypt. "Postój".

✓ Przysięgę odbierał komendant placówki Grefkowicz Zygmunt ps. Chudziński. Przyjęła pseudonim "Hanka". Placówka liczyła 102 czł. Miała przydział do plutonu pierwszego i kontakto-
 ✓ wała się z dowódcą plutonu Szarwińskim Bolesławem. Była łączniczką do dyspozycji Szefa Sztabu i Szefa Łączności Okręgu Pomorze Z.W.Z. - A.K. kwaterujących w latach 1941-43 na terenie placówki Chalin. Przenosiła zlecone jej materiały i przesyłki przez Szefa Łączności przeważnie do punktów kontaktowych w Włocławku. W czasie jednej z takich podróży, dzięki szybkiej orientacji, unknęła aresztowania. Miała skontaktować się z ekspedientem sklepu przy Zielonym Rynku w Włocławku. Gdy weszła do sklepu, zorientowała się, że rysopis sklepowego nie zgadza się z podanym jej przez Olszewskiego. *Grażana*
 ✓ Szybko, nie zauważona przez ekspedienta, opuściła sklep.

Na ulicy zaczepiła starszą kobietę, która wyglądała na Polkę, aby dowiedzieć się, czy sklepowy ten dawno pracuje w tym sklepie. Od kobiety tej dowiedziała się, że poprzedni sklepowy został aresztowany przez Gestapo, a obecny musiał być współpracownikiem Gestapo, ponieważ w dniu poprzednim wszystkie osoby, które wchodziły do tego sklepu, zostały aresztowane.

Konwojowała Szefa Łączności furmanką konną z jego kwatery na punkt kontaktowy w okolicę Skępego, skąd miał się udać w dalszą podróż.

✓ Po zlikwidowaniu kwater Szefa Sztabu i Szefa Łączności z terenu placówki, współpracowała z Szarwińskim Bolesławem, który po aresztowaniu Grefkowicza w maju 1943 r. był komendantem placówki, wykonując jego zlecenia jako łączniczka

do chwili jego aresztowania t.j. do września 1944 r.

Od wyzwolenia do chwili obecnej pracuje w własnym gospodarstwie rolnym w Siecieniu. Jest przewodniczącą Kpła Gospodyń Wiejskich.

Podpis składającej relację:

Henryka Tomaszewska

Relację spisał i stwierdza jej wiarygodność

[Signature]

/_/ Zygmunt Grefkowicz
były komendant placówki Z.W.Z.
na gm. Chalin.

Siecień, dnia 20 sierpnia 1979 r.

1/B. Inne materiały dokumentacyjne:
Lukowska Henryka

1. Zawiadzenie o działalności konspi-
racyjnej Lukowskiej Henryki zresz.-
Keszubsko-Pomr. z 12.10.1984 r.,
kserokop. oryg.

lc. 1 s. 1

2. Zawiadzenie FABAK nr 123/92
z 15.12.1992 o działalności konspi-
racyjnej Henryki Lukowskiej,
mpis, kop.

lc. 1 s. 2

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie
Oddział w Toruniu
Klub Historyczny
ul. W. Stwosza 6/6
87-100 Toruń

Toruń, dnia 12.X.1987v.

z.P./ZU-P/KH/32/and

Zaświadczenie.

- W zbiorach Klubu Historycznego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego znajdują się relacje:
1. HENRYKI ŻAKOWSKIEJ zani. Tomaszewskiej; sygn. 452/P
 2. Cygmunda GREFKOWICZA - sygn. 12 m. ps. „HANKA” - zeznawca i pł. Orleń, do Lipno
 3. Lucyny BARANOWSKIEJ - sygn. 216 P, zeznawca i płac. Orleń - do Lipno

W relacjach tych HENRYKA TOMASZEWSKA wymienion jest jako żołnierz Armii Krajowej obwodu LIPNO, inspektoratu WŁOCŁAWEK Okręgu Pomorskiego AK

H. Tomaszewska z A. ŻAKOWSKA zaprzyjaźniona z 1941 przez Zyg. Grefka. Wiera. Petnieta Junkci zeznawca i pł. Orleń. Działalność i zeznawca między do Lipno a Włocławkiem i innymi miejscowościami

Zaświadczenie niniejsze wydaje się w związku ze staraniami HENRYKI TOMASZEWSKIEJ o uzyskanie Karty Kombatantki.

Przewodnicząca Klubu Historycznego

Elżbieta Zawacka

Doc. dr hab. Elżbieta Zawacka

ul. 10

ELŻBIETY

Ldz. 1249/A/92

Toruń 15.12.92

Z A Ś W I A D C Z E N I E nr 123/92

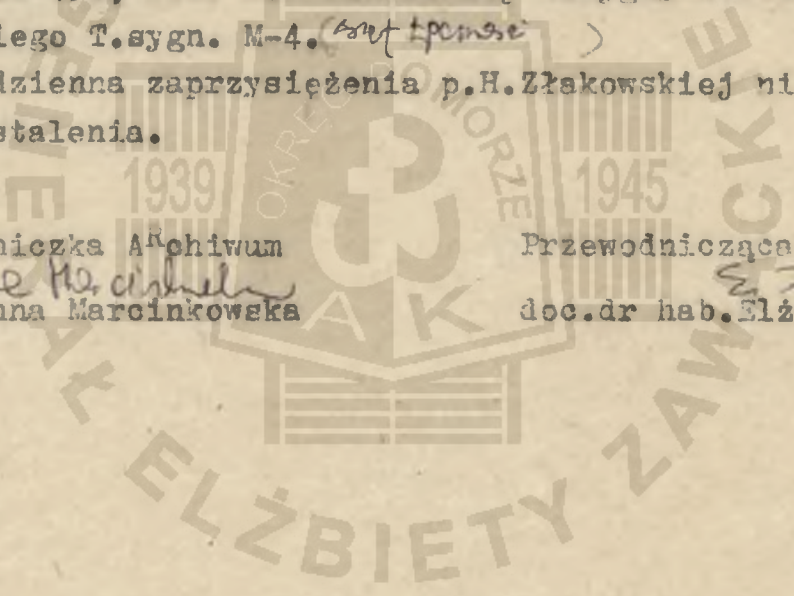
Fundacja " Archiwum Pomorskie Armii Krajowej" w Toruniu niniejszym zaświadcza, że p.Henryka Złakowska zam.Tomaszewska zaprzysiężona do ZWZ-AK w lipcu 1941 r. przez Zygmunta Grefkowicza /komendant placówki Chalín, Obw.Lipno, Insp.Włocławek/. Przybrała pseudonim "Hanka" i pełniła funkcję łączniczki Szefa Sztabu i Szefa Łączności Okr.Pom. ZWZ-AK /kwaterujących w latach 1941-43 ^{azut} na terenie pl.Chalín./ do września 1944 r. tzn. do aresztowania B.Szarwińskiego /dow.plutonu/_{plac Chalín}

Zródła: rel.własna H.Złakowskiej oraz oświadczenie Z.Grefkowicza T.sygn.K-452, rel. L.Baranowskiej T.sygn. K-216,teczka G.Olszewskiego T.sygn. M-4. ^{azut i pensje}

Data dzienna zaprzysiężenia p.H.Złakowskiej nie jest możliwa do ustalenia.

Kierowniczka Archiwum
Hanna Marcinkowska
mgr Hanna Marcinkowska

Przewodnicząca Rady Fundacji
Elżbieta Zawacka
doc.dr hab.Elżbieta Zawacka

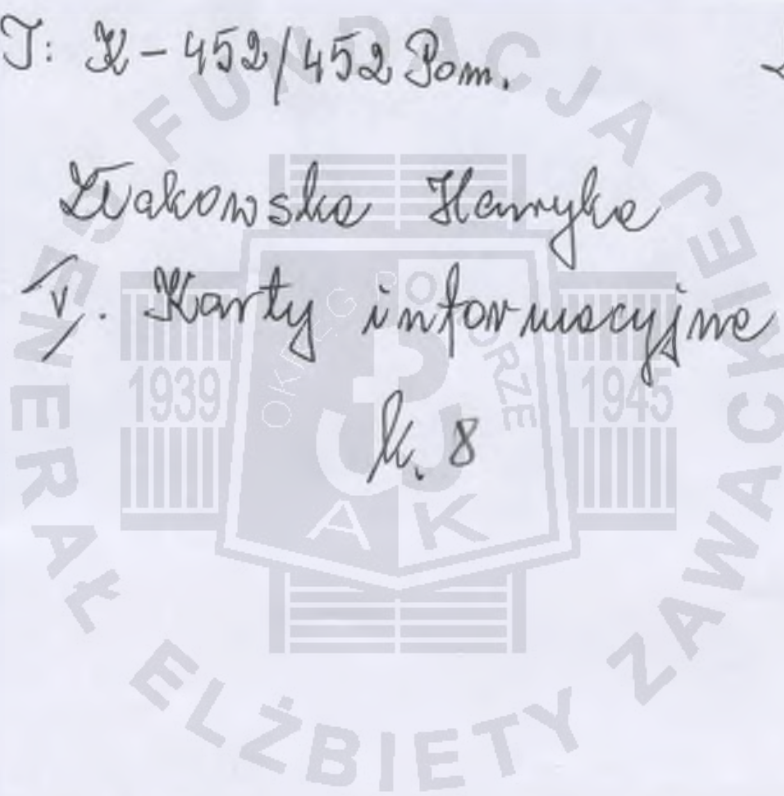
T: 2-452/452 Pom.

Lipno

Wakowska Hanna

1/2. Karty informacyjne

№ 8

1.

2. 452/P

262 AK
3. lipni

1

4. Ziakowska Henryka 5. z d. Ziakowska
obscie Tomaszewska

6. Hanko

7. Ziakowska

8. Antoni Anna
z d. Olewnik

9. 2.I. 1920. Mielnikowa
pod. Lipno

10. Siedler, gm. Brudzen
woj. Ptocki

11.

12. Rd. Wism

verte

WAK 533/14011

1920 niereka od VII 41 plac Chalm
Kawakawa

6. lipiec 1944 - GŁOZDZAK

452/p

Lipno

Z Takowka Henryka
zam. Michałkows gmin Chablin
techniczne poprzez wstę
zaproszenie 1941
odroczenie BKZ 24

(w trybie odroczenia - białym - w szkole
z Olonoków - por 32)

3

lipno 3
Alc

Złota Kasa - jeniec 1940r

Hyżyna przez Niemców na dwa miesiące
na teren Gdania do łapania szczepionki
i bakterii kulcowej.

H. Złota Kasa przyjęła przesyłki od najłagodniej
zapewnić Baranowski mowy 1943r u Mysliwicy
po płocki.

(rel. Baranowski - najłagodniej - debiny K-598)

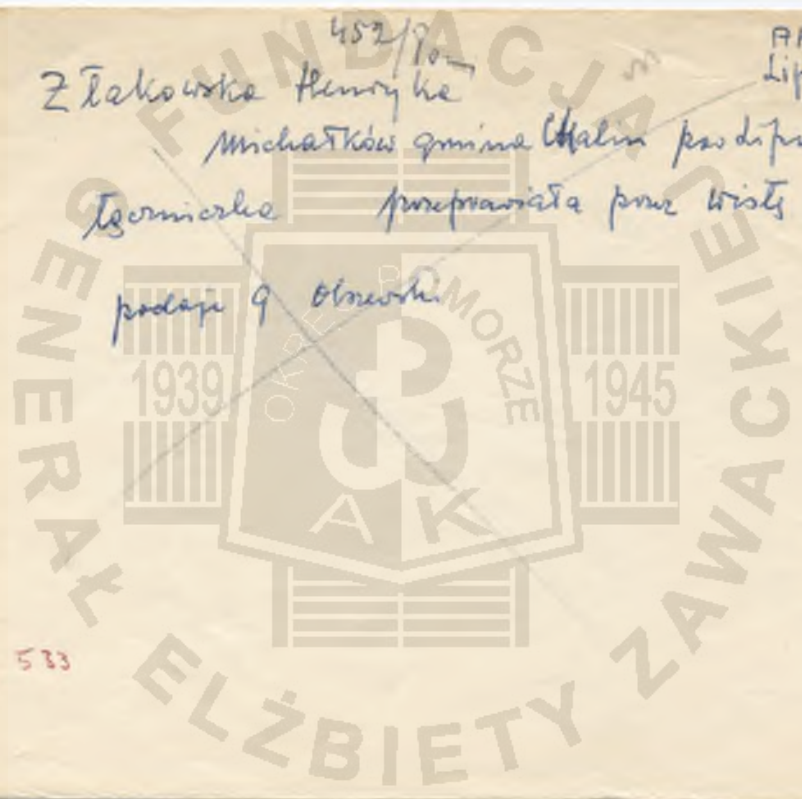
usj.

452/10
Z Łaskowicko Henryka
Michałków gmina Malin pas do pasu
Techniczne przewoźnia przez listy

AK
Lipno 4

podaje 9 obrotów

K 533

2 Takotzke Henryka
Tępnosie między Hrodan i
była ma 3x u
mi parokje Konstantyn
dotyczyjmych
to lata 1942/43
W tym oklepie był ekspedient Polak
(imię Grefkows 2578)

lipiec 5

lit

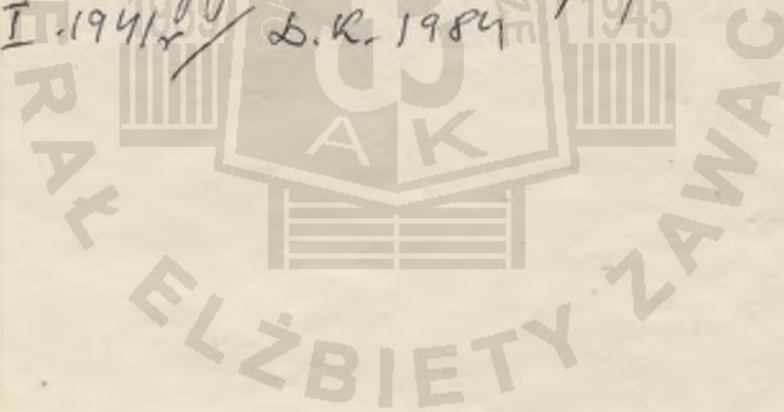
t

452 Pom

lipno

6

Ztakowska Henryka
rel. Lucyny Augustowskiej (216P)
Henryka Ztakowska składała pomyślę
równocześnie z Lucyną Augustowską
przed Zygmuntem Giełkowskim
I. 1941 r. / D.K. 1984

Króścary

7

Ziakowska Henryka

uczennica, Przymoradzka na kwaterach
w Szamotach pow. Lipno ul. Orlinów 10.

ob. T.: Cześć Henryko, miś, Króścary,
I/1/s.1

MM-96

Liakowska Henryka
zam. Tomaszewska

Lipno 8
AK

zob. Liońkowski B., Polska Podziemna
na Kujawach..., Toruń 2008,
s. 288.

elz. xi/14

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej

pcz. 452
data wpływu VIII-49

Opis...
3. VII. 1984

1. Relacja...
2. ...

in, gm. Brudzeń w. Stoch
na w Stoch od 1988,

Lipno

ps Hanki

Ztakowska Henryka

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Włokowska
Henryka